

eller Fæsterens egen Foranstaltning, skal der ydes fuldstændig Erstatning for og under betryggende Former. For det tredje mene vi, at vi fritage Jorden for privat Spekulation. Naar man skal ind i disse Spekulationer, som vi kende under Ejendomsformen, maa vi indrømme, at det er Kapitalen, som tager den største Fordel.

Dertil kommer, at det efter min Mening ikke kan være heldigt at lade Jorden komme ud i Spekulationen. Det er det uheldige ved Ejendomsforholdet, at det har medført den Forandring i Samfundet, at Jorden fra at være Samfundets er gaaet over til de private Folks Eje. Da Selveje blev indført herhjemme, var det, kan man gerne sige, en Revolution, en meget stor og betydningsfuld Reform, et Fremskridt, jeg regner med saa godt som nogen. Jeg undervurderer det ikke, og jeg vil tilføje, at jeg ser ikke rettere, end at denne Overgangsform er nødvendig. Men, som Grundtvig en Gang sagde: Ethvert Folk er sit Fædrelands Grundejer, og jeg tror ikke, der er noget slemt i, at man ogsaa fra Lovgivningsmagtens Side begynder at tænke paa, om der ikke er noget at gøre i Retning af at føre den Jord, der er Samfundets, tilbage til Samfundet igen. Tiden er ikke inde dertil, siger man, vel, det kan være, men der kan ikke være noget løbet i Stykker ved, at man gør Begyndelsen til at faa dette Spørgsmaal prøvet. Jeg kan ikke se, at det kan afstedkomme Ulemper noget Sted, og jeg tror, at Spørgsmaalet er saa vigtigt og stort, at alle Midler bør prøves, og det er ikke heldigt at udsætte det. Vil ingen efter dette gøre Forsøget, og er der ingen, der melder sig til Kommunerne for at faa Jorden under disse Former, gør det ingen Skade, men ville Kommunerne prøve, og ville Folk prøve, hvad jeg tror, de ville, skal Tiden vise, om der ligger noget i denne Tanke eller ikke.

For Brugerne mener jeg, at de samme Fordele opnaas ved, at de staa som Brugere, som ved, at de staa som Ejere. Det forekommer mig, at Samfundet har Ret til at sige som saa: Udviklingen har ført med sig gennem Tiderne, at det er blevet vanskeligt for Folk med smaa Penge at faa fat i Jord, saa Samfundet maa træde til. Det, vi have Krav paa, er Brugsretten til Jorden, saa at Folk kunne faa Lov til at lægge deres Arbejde i Jorden og høste det fulde Udbytte deraf. Det er i Virkeligheden Brugsretten, der har Værdi: Vi kunne ikke gøre andet end bruge Jorden. Jeg synes derfor, at Samfundet maa sige: Brugsretten ville vi være med til at give

jer, saa I kunne komme til at arbejde paa Jorden. Men Samfundet maa tillige sige: Vi beholde Retten over den Værdistigning, der fremkommer ved Samfundets Foranstaltning. Naar blot den enkelte faar Brugsretten, har han det, som han har Krav paa og har Brug for. Netop saadan skulde Forholdet være, at det, man saar, faar man Lov til at høste, og saa vil jeg sige: Den Værdistigning, der fremkommer paa disse smaa Jordstykker paa 6—8 Tdr. Land, i den Tid en Mand kan besidde dem, hvad er det i Forhold til de Værdier, der blive frembragte paa disse Jordstykker i de Aar, Manden har besiddet dem? Det er en rent forsvindende Ting.

Selve Lovforslaget er efter min Mening baade klart og let overskueligt. Det gaar ud paa, at der af disse 3 Mill. Kr., som ifølge Lovén af 22. April 1904 bevilgedes aarlig til Tilvejebringelse af Jordlodder for Landarbejdere, ogsaa kan benyttes noget af Kommunerne, saa at de af den Jord, de sidde inde med, eller Jord, som de ville indkøbe, atter kunne fæste noget ud, og for saa vidt der ikke skulde være tilstrækkeligt i de 3 Mill. Kr. — vi ere jo ikke naaede saa vidt, at vi have brugt det alt sammen, men det kommer maaske —, skal der ske en Fordeling forholdsvis mellem de Andragender, der ere indkomne om at faa Selveje, og dem, der ville have Fæste. § 2 gaar ud paa, at der gives Kommunerne Ret til at bortfæste Jorden enten med Bygninger paa eller uden Bygninger. § 3 bestemmer nærmere, hvorledes disse ubebyggede Jordlodder skulde bortfæstes, at det skal være til Arvefæste, at man første Gang afslutter en Kontrakt mellem Kommunen og den Mand, der vil have Jordloden, og ellers, hvis man ikke kan enes, for Fremtiden ved to af Amtmanden valgte faste Vurderingsmænd. Til Opførelse af Bygninger og Anskaffelse af Besætning og Inventarium skal Kommunen kunne laane $\frac{2}{3}$ af det medgaaede Beløb til 3 pCt. Rente, men Afdragene skulde være saaledes, at det hele kan afdrages i Løbet af 30 Aar. Arvefæsteren skal have Ret til i levende Live at overdrage Fæstet til Trediemand. § 4 bestemmer, hvorledes Forholdet skal være med Hensyn til de bebyggede Lodder, som Kommunen faar Ret til at bortfæste, at der skal gives 5 pCt. af Jordens og Bygningernes Værdi i Indfæstning, og for øvrigt kommer det ind under Bestemmelserne i den almindelige Fæstelovgivning. — § 5 bestemmer, at Landbrugsministeren i Forening med vedkommende Kommunalraad udfærdiger